

**SVERRIR THORSTENSEN, KETILL ÞÓR THORSTENSEN,
SNÆVARR ÖRN GEORGSSON OG
SUNNA BJÖRK RAGNARSDÓTTIR**

**FUGLALÍF VIÐ HUNDATJÖRN Í
NAUSTAFLÓA VORIÐ 2020**

**KÖNNUN GERÐ AÐ BEIÐNI
UMHVERFIS- OG MANNVIRKJASVIÐS AKUREYRAR**

Skúfandarhreiður í Naustaflóa. Mynd: Sverrir Thorstensen 30.05.2020

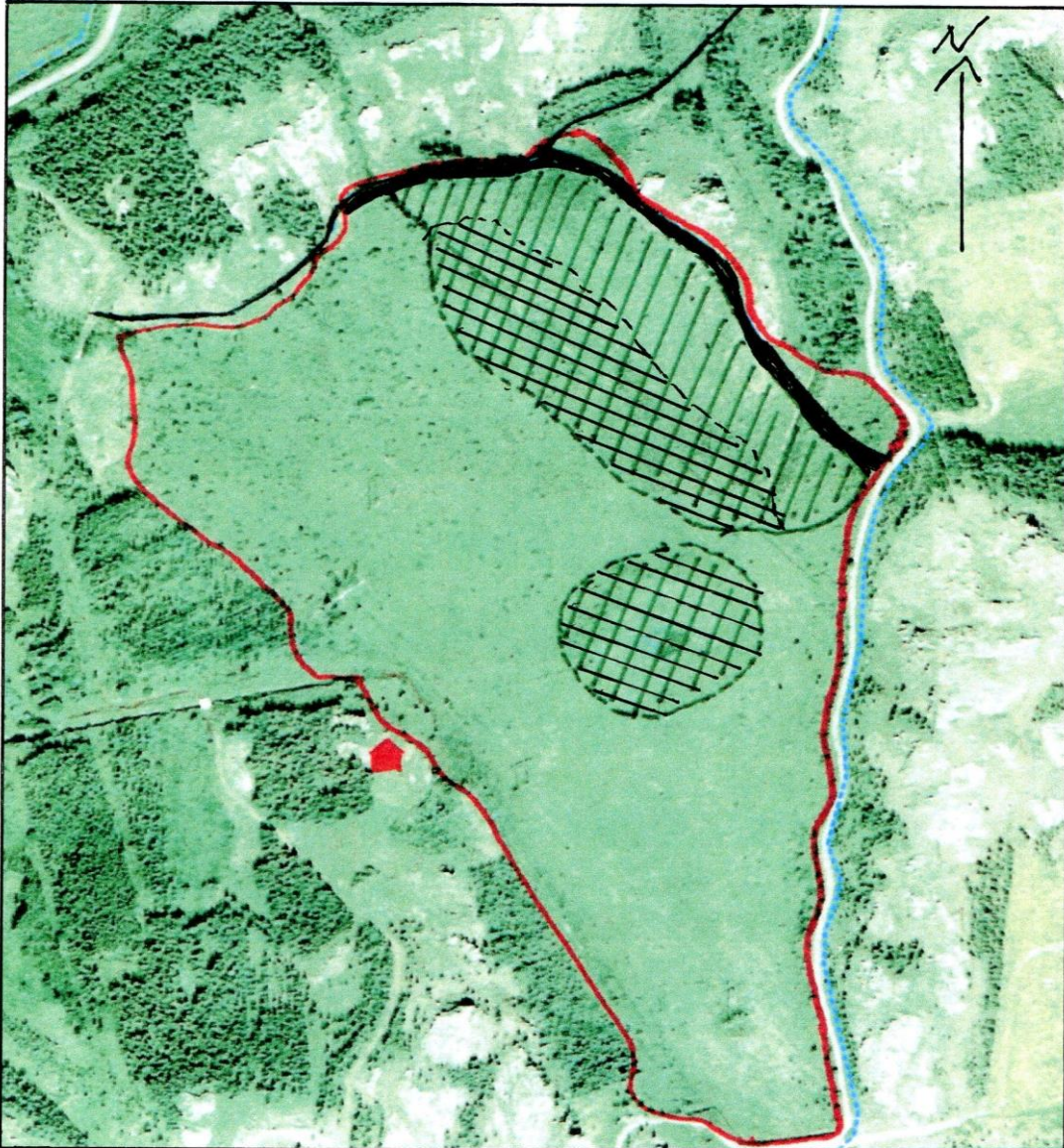
AKUREYRI JÚLÍ 2020

EFNISYFIRLIT:

1	INNGANGUR OG LÝSING SVÆÐIS	2
2	TALNINGARÆÐFERÐIR	3
3	VARPFUGLAR	3
4	AÐRIR FUGLAR	8
5	SAMANBURÐUR VIÐ FYRRI TALNINGAR	8
6	LOKAORÐ	9
7	HEIMILDIR	9
8	VIÐAUKI: FRÆÐIHEITI FUGLATEGUNDA	10

1 INNGANGUR OG LÝSING SVÆÐIS

Að beiðni umhverfis- og mannvirkjasviðs Akureyrar var gerð úttekt á fuglalífi í Naustaflóa vorið 2020 og er það áttunda talningin frá árinu 2008¹⁻⁷. Svæðið er um 0,01 km² eða um 1 hektari. Um fjórðungur svæðisins er undir vatni eða blaut mýri. Syðri hlutinn er þurrari og þar þekja tré, aðallega birki og gulfvíðir, æ stærri hluta. Trjágróður hefur einnig aukist verulega nyrst á talningarsvæðinu vestan við gamla framræsluskurðinn. Markmiðið með talningunum er að fylgjast með framvindu fuglalífs á svæðinu eftir að Hundatjörn og votlendið var endurheimt þegar skurður norður úr svæðinu var stíflaður sumarið 2007 og stíflugarður var byggður sumarið 2009 (1. mynd).

1. mynd. Naustaflóa. Rauð lína afmarkar talningarsvæðið. Stíflugarður sýndur með svörtu. Fuglaskoðunarskýli vestan svæðis. Land undir vatni er skástríkað. Varpssvæði hettumáfa eru tvískríkuð.

2 TALNINGARADFERÐIR

Talningin fór fram 30. maí. Byrjað var á því að horfa yfir flóann úr fuglaskoðunarskýlinu og var þá sérstaklega leitað eftir öndum á tjörnunum og votlendi svæðisins. Síðan var gengið skipulega um allt svæðið og var bil á milli fjögurra talningarmanna um fimm metrar. Óðalsbundnir fuglar voru merktir inn á loftmynd og einnig hreiður sem fundust. Hettumáfar voru taldir ofan af hæstu klöppinni austan flóans. Fjöldi varppara hettumáfa fæst með því að margfalda fjölda fugla með viðvistarstuðlinum $0,61^8$. Aðstæður til talningar voru ágætar, skýjað og stillt veður.

3 VARPFUGLAR

Alls fundust 12 tegundir varpfugla á svæðinu og er það fækkun um 3 tegundir (rauðhöfðaönd, spói og auðnutittlingur) frá síðustu talningu vorið 2018. Fjöldi varppara var 118 og er það fjölgun um fjögur pör frá 2018 (sjá 1. töflu). Varpsvæði hettumáfa eru sýnd á 1. mynd. Hreiður og óðul annarra fugla en hettumáfa eru sýnd á 4. og 5. mynd.

Álft - *Cygnus cygnus*

Par með hreiður með fjórum eggjum á skurðruðningnum norðan Hundatjarnar. Fjöldi varppara var 1.

Grágæs - *Anser anser*

Par með hreiður með fjórum eggjum norðan við Hundatjörn. Fjöldi varppara var 1.

Urtönd - *Anas crecca*

Eitt par sást, eitt hreiður með 1 eggi fannst og kolla með 11 unga. Fjöldi varppara var 3.

Stökkönd - *Anas platyrhynchos*

Tvö hreiður fundust, annað þeirra úrétið en í hinu voru fjögur egg ásamt fjórum jaðrakaneggjum og lá jaðrakan á því hreiðri. Í hreiðrinu var stökkandardúnn þannig að líklegt er að jaðrakaninn hafi yfirtekið hreiðrið og verpt sínum eggjum í það (2. mynd). Auk þess sást ein kolla með tvo unga, stakur steggur og tvö pör. Fjöldi varppara var 5.

Skúfönd - *Aythya fuligula*

Alls fundust fjögur hreiður. Í einu þeirra voru sjö egg, en átta í hverju hinna þriggja (sjá mynd á forsíðu). Fjöldi varppara var 4.

2. mynd. Jaðrakanhreiður með 4 eggjum og 4 eggjum stökkandar. Mynd: Sverrir Thorstensen 30.05.2020

Rjúpa - *Lagopus muta*

Einn karri sást. Ekkert hreiður fannst enda stutt liðið á varptímann. Fjöldi varppara var 1.

Hrossagaukur - *Gallinago gallinago*

Sjö hreiður fundust og auk þess voru óðalsbundnir hrossagaukar á tveimur stöðum. Fullorpið (fjögur egg) var í sex af hreiðrunum, en eitt hreiðranna var upprifið. Fjöldi varppara var 9.

Jaðrakan - *Limosa limosa*

Alls sást fjögur óðalsbundin pör og auk þess fundust fjögur hreiður. Í einu þeirra voru þrjú egg, fjögur egg í tveimur og fjögur egg ásamt fjórum stökkandareggjum í því fjórða (2. mynd). Jaðrakan lá á þessu hreiðri. Fjöldi varppara var 8.

Stelkur - *Tringa totanus*

Tvö stelkspör sást en hreiður fundust ekki. Fjöldi varppara var 2.

Óðinshani - *Phalaropus lobatus*

Tvö pör sáust. Ekkert hreiður fannst enda var varptími óðinshana varla byrjaður þegar talning fór fram. Fjöldi varppara var 2.

Hettumáfur - *Croicocephalus ridibundus*

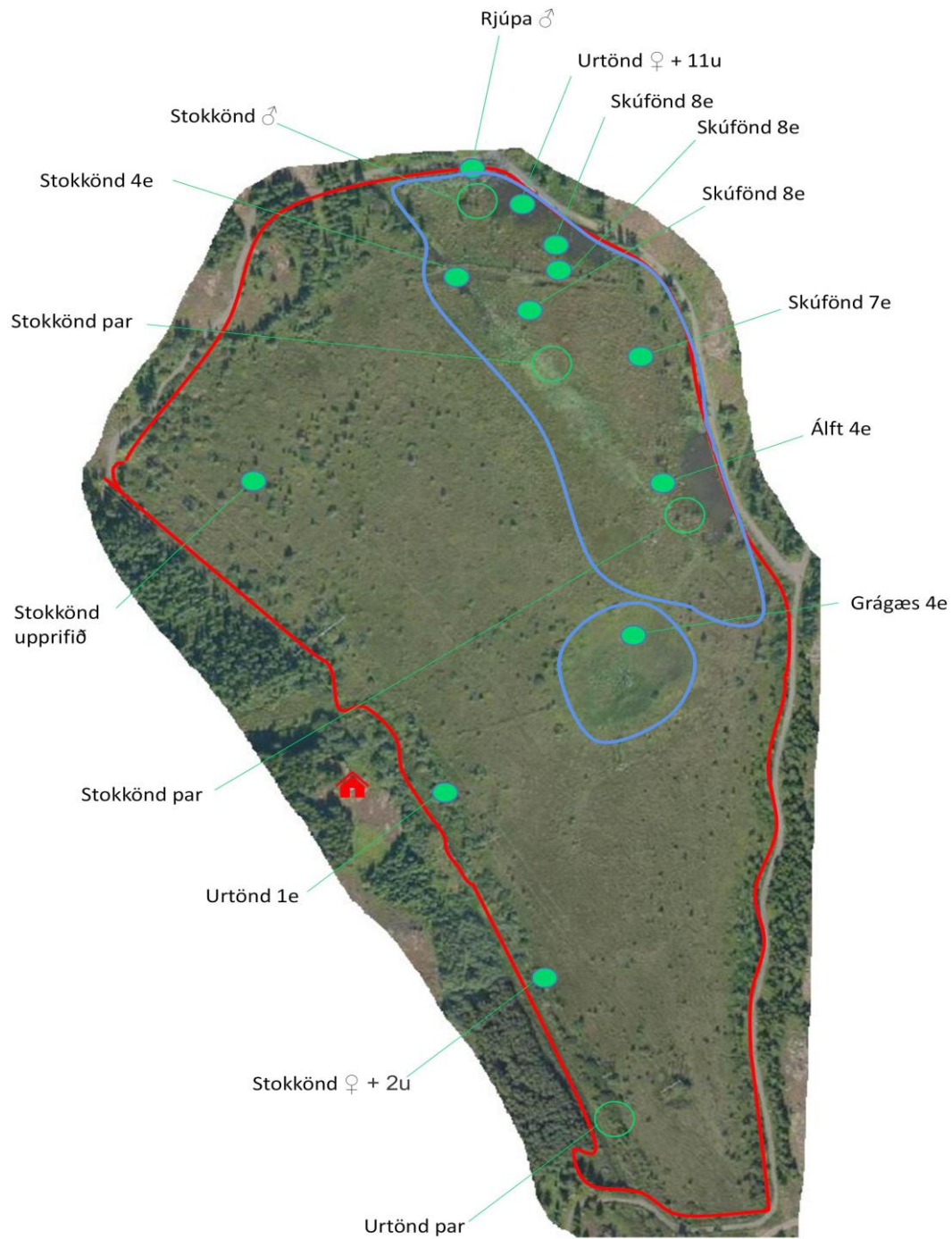
Hettumáfsvarpið skiptist í tvennt. Syðri hlutinn er við Hundatjörn en ytri hlutinn meðfram skurðinum sem liggur í norðvestur frá skurðinum úr Hundatjörn. Á syðri staðnum voru alls 70 hettumáfar en 53 á ytri staðnum. Fyrstu ungar höfðu klakist. Skoðað var í 47 hreiður. Eitt egg var í sjö hreiðrum, tvö egg í sjö, þrjú egg í 20, egg og ungar í átta og ungar farnir úr fimm hreiðrum. Fjöldi varppara var 75.

Skógarpröstur - *Turdus iliacus*

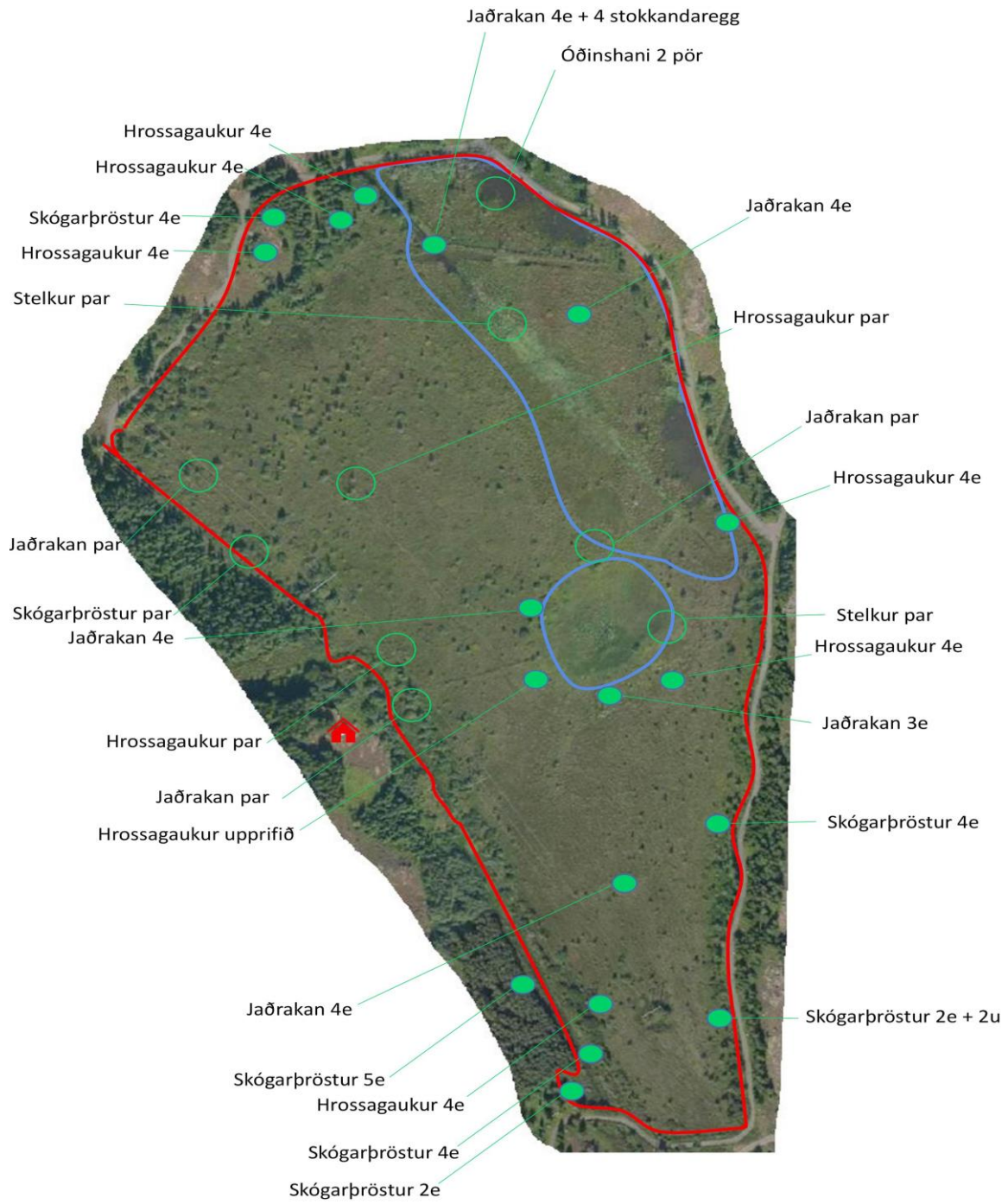
Sex skógarprastarhreiður fundust. Fimm þeirra með eggjum (2, 4, 4, 5, 5) og eitt með tveimur eggjum og tveimur nýklöktum ungum. Auk þess var einn syngjandi skógarpröstur vestast á svæðinu. Fjöldi varppara var 7.

3. mynd. Naustafloi til suðurs. Mynd: Sverrir Thorstensen 30.05.2020

4. mynd. Dreifing varpfugla í Naustaflóa 2020. Álft, grágæs, endur og rjúpa.

5. mynd. Dreifing varpfugla í Naustaflóa 2020. Vaðfuglar og skógarþróstur

4 AÐRIR FUGLAR

Svarþröstur söng í skóginum vestan við fuglaskoðunarskýlið. Þúfutittlingur söng yfir holtinu norðan við flóann. Hrafn flaug yfir svæðið. Hvorki heyrðist í glókolli né auðnutittlingi að þessu sinni.

5 SAMANBURÐUR VIÐ FYRRI TALNINGAR

Talning nú gefur nánast sömu niðurstöðu og 2018 (1. tafla). Álftin hefur orpið einu sinni áður í Naustaflóa (2018). Grágæs er aftur varpflugl í flóanum, en hún hefur fundist einu sinni áður (2008). Öndum fjölgaði úr 11 pörum í 12 þrátt fyrir að rauðhöfðaönd hafi ekki fundist núna. Rjúpu fækkaði úr þremur pörum í eitt og er það ívið meiri fækkun en á Norðausturlandi í heild⁹. Vaðfuglum fækkaði úr 22 pörum í 21. Skógarþröstum fjölgaði úr tveimur pörum í sjö.

1.tafla. Varpfluglar við Hundatjörn í Naustaflóa 2008, 2009, 2010, 2012, 2014, 2016, 2018 og 2020. Fjöldi para.

TEGUND	2008	2009	2010	2012	2014	2016	2018	2020
Álft	0	0	0	0	0	0	1	1
Grágæs	1	0	0	0	0	0	0	1
Rauðhöfðaönd	3	0	0	2	2	3	3	0
Urtönd	2	2	1	2	3	2	1	3
Stökkönd	4	3	3	5	2	4	5	5
Skúfönd	0	0	0	0	0	1	2	4
Rjúpa	2	1	0	2	2	3	3	1
Heiðlóa	0	1	0	0	0	0	0	0
Hrossagaukur	~4	7	6	5	7	9	9	9
Jaðrakan	1-2	3	4	5	4	4	7	8
Spói	0	1	1	2	1	1	1	0
Stelkur	2	4	2	1	2	1	2	2
Óðinshani	0	1	1	4	3	3	3	2
Hettumáfur	30	21	48	128	94	93	71	75
Þúfutittlingur	2	0	1	3	3	3	3	0
Skógarþröstur	0	0	0	0	0	0	2	7
Auðnutittlingur	0	0	0	0	0	0	1	0
ALLS:	~50	44	67	159	123	127	114	118
FJÖLDI TEGUNDA:	10	10	9	11	11	12	15	12

6 LOKAORÐ

Fuglalífið í Naustaflóa er í góðu jafnvægi, þó alltaf séu örliðlar breytingar á milli talninga. Rauðhöfðaönd, heiðlóa, spói, þúfutittlingur og auðnutittlingur urpu ekki á svæðinu vorið 2020. Flóinn var óvenju blautur eftir snjóþungan vetur og líklegt er að það hafa fælt heiðlóu, spóa og þúfutittling frá svæðinu. Trjágróður er í miklum vexti, bæði í jöðrum sunnan Hundatjarnar og norðan skýlisins. Fróðleg er þessi mikla aukning á varpi skógarprasta og jafnframt sú staðreynd að hreiður þeirra voru öll á jörðinni undir trjám. Áberandi er hve varp anda og vaðfugla er þétt í jöðrum blautustu svæðanna nálægt hreiðrum hettumáfanna. Syðsti hlutinn þornar enn og þar er áberandi minna varp en annars staðar á svæðinu (4. og 5. mynd). Vel þarf að fylgjast með útbreiðslu lúpínu á svæðinu og bregðast strax við til að hindra framgang hennar. Naustaflói er gott dæmi um endurheimt votlendis og mjög áhugavert að fylgst verði reglulega með fuglalífinu á svæðinu.

7 HEIMILDIR

1. Sverrir Thorstensen og Þorsteinn Þorsteinsson 2008. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2008. Umhverfisnefnd Akureyrar. 6 bls.
2. Sverrir Thorstensen og Snævarr Örn Georgsson 2009. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2009. Umhverfisnefnd Akureyrar. 7 bls.
3. Sverrir Thorstensen, Þórey Ketilsdóttir og Þorlákur Snær Helgason 2010. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2010. Umhverfisnefnd Akureyrar. 6 bls.
4. Sverrir Thorstensen, Þórey Ketilsdóttir, Kristján Óli Sverrisson og María Ketilsdóttir 2012. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2012. Umhverfisnefnd Akureyrar. 8 bls.
5. Sverrir Thorstensen, Lára Guðmundsdóttir, Þórey Ketilsdóttir, María Ketilsdóttir og Snævarr Örn Georgsson 2014. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2014. Umhverfisnefnd Akureyrar. 8 bls.
6. Sverrir Thorstensen 2016. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2016. Umhverfisnefnd Akureyrar. 7 bls.
7. Sverrir Thorstensen, Þorsteinn Þorsteinsson og Katrín Hermannsdóttir 2018. Fuglalíf við Hundatjörn í Naustaflóa vorið 2018. Umhverfis- og mannvirkjasvið Akureyrar. 9 bls.
8. Ævar Petersen og Sverrir Thorstensen 1993. Hettumáfsvörp í Eyjafirði 1990. Bliki 13, 45-59.
9. Rjúpnatalningar 2020. Fréttatilkynning frá Náttúrufræðistofnun Íslands 27. maí 2020.

9 VIÐAUKI: Fræðiheiti fuglategunda.

Álft	<i>Cygnus cygnus</i>
Grágæs	<i>Anser anser</i>
Rauðhöfðaönd	<i>Anas penelope</i>
Urtönd	<i>Anas crecca</i>
Stökkönd	<i>Anas platyrhynchos</i>
Skúfönd	<i>Aythya fuligula</i>
Rjúpa	<i>Lagopus muta</i>
Heiðlóa	<i>Pluvialis apricaria</i>
Hrossagaukur	<i>Gallinago gallinago</i>
Jaðrakan	<i>Limosa limosa</i>
Spói	<i>Numenius phaeopus</i>
Stelkur	<i>Tringa totanus</i>
Óðinshani	<i>Phalaropus lobatus</i>
Hettumáfur	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>
Þúfutittlingur	<i>Anthus pratensis</i>
Svartþröstur	<i>Turdus merula</i>
Skógarþröstur	<i>Turdus iliacus</i>
Glókollur	<i>Regulus regulus</i>
Hrafn	<i>Corvus corax</i>
Auðnutittlingur	<i>Carduelis flammea</i>